

Este de două ori în septemana: **Joi-a** și **Domineca**; era când va pretinde importanță materielor, va este de trei săptămâni de patru ori în septemana.

Pretiu de prenumerațiune.

pentru Austria:
pe anu întregu 8 fl. v. a.
diurnitate de anu 4 fl. v. a.
patrariu 2 fl. v. a.
pentru Romania și străinătate:
„ anu întregu 12 fl. v. a.
diurnitate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratini și fac în totii dd. corespunzinti ai nostri, și de a dreptu la Redacțiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa și corespunzintiele, ce privesc Redacțiunea, administrațiunea și editura; câte vor fi înfrancate, nu se vor primi, și a cele anonime nu se vor publica.

Pentru **anuncie** și alte comunicațiuni de interesu privat — se răspunde câte 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu scadintu. Pretiu timbrului câte 80 cr. pentru una data de antecipa.

Invitare de prenumerațiune

la
„ALBINA”,
pentru alu IV-lea patrariu de anu, ce începă la 1. octomvre. Pretiurile și condițiunile remanu cele de pana acuma, precum se vedu însemnate în fruntea foii. —
Redacțiunea.

Budapesta 7 nov. n. 1874.

Cercurile politice la noi în momentu sunt — nu numai preocupate, dar chiar iritate și alarmate pan' la totale tulburare — în două privinție, pentru două cause: pentru *resultatulu alegerei de metropolitu* în Sibiiu, și — pentru *votarea asupra §-lui 5 alu novelei electorali* în Cas'a reprezentantiloru Dietei Unguresci.

Ei bine: ce va se dica acésta larma, aceste strigări și tipete vaieratōrie pentru alegerea parintelui *Popasu*?

Cum, cându, de unde — veni d'o data atâtu de periculosu statulu acestu barbatu, carele nu de multu figură ca gloriatoriu alu Deákismului? Carele la 1872 ajută parintesculu guvern, ruinatoriu de țiera alu lui *Lonyay* — a alege în întregu Carasiulu și Temesulu numai deákisti pentru Dieta, și între acesti-a pe — ne-asemenabilulu pop'a *Elek*?

Tôte se puteau prevedé și pricepe, dar — ca mai tōta diaristic'a magiara și magiarona se se rescōle asupra acestei alegeri — este într'adeveru *suprindietoriu*.

Dicemu că este „*suprindietoriu*”; dar — nu este *nesplicable*; ba, considerandu bine natur'a imprejurariloru, este chiar o urmare logica a acestor imprejurări.

Parintele *Popasu*, ca eppu alu Caransebesiului, de repetite ori a fost ageru atacatu — la congresu și în sinode și în consistoria și diaristica, pentru multe abuzuri ce s'au întemplat întru administrarea afaceriloru eparchiei sale; din caus'a acestor atacuri *rivalii* sei credeau, că are se fie la acésta ocaziune eschisu de la scaunulu metropolitanu,

cu atâtu mai vertosu, căci și din punctulu de vedere alu tientei sale politice, densulu tocmai în ochii partitei liberali, precumpenitōrie în Congresu, nemicu nu potea se apara mai pucinu, de câtu corectu și placutu; — dar ei, rivalii sei, s'au insielatu complitu, s'au insielatu — firesce pentru orbi'a egoismului lor. — s'au insielatu căci uitasera cu totulu — *dōue*: un'a, că — abuzurile la ei nu sunt mai pucine, ér slabitiunile — inca mai multe; alt'a, că — partit'a liberala, ne-preocupata de personalități și resp. interese particulari, ci condusa numai de *binele bisericeii*, nu potea se face din actulu de alegere nici *causa politica*, nici *ocasiune de resbunare*.

Partit'a liberala, precum amintiramu în nrulu precedentu, după matura și omnilateralu desbatere a tuturor imprejurariloru de astadi, s'a decisu — asiá dicendu — în unanimitate, a abstrage la acésta alegere de la veri ce alte momente și a se tienne mortisiu de *momentulu ierarhicu*, precum s'a atinsu acésta espresu și în reprezentatiunea congresului catra MS.

Partit'a liberala, majoritatea congresului, compusa din elit'a bisericeii și a natiunei — n'a vrutu se iee asupra-și responsabilitatea pentru unu pasu cutesatu straordenariu, într'unu timpu atâtu de amenintatoriu pentru biserica noastră și drepturile ei, ci a lasatu contrariloru din sinulu bisericeii și din străinătate — a *violat* și *fortiat* dreptulu și *ordinea normale*.

Apoi — éta nemultiamirea; strigatele și denunciatiunile — de o parte a rivaliloru caduti, de alta parte a contrariloru esteri, cărora ordinea, cumpetulu și intieptiunea romaniloru nici o data nu li vine la socotela. Si — fiindu că acesti ómeni au observatu, cumca ceva pucinu s'a dedatu a contribuți la atari lamuriri și otariri și ne'nsemnat'a persóna a lui *Babesiu*, ér d'alta parte, fiindu că sciu, cumca în cercurile mai nalte ale statulu magiaru de astadi predominescu, după esperintiele trecutulu, multe preocupatiuni în contra lui *Babesiu*, — deci începura cu

o patima órba a se folosi de numele acestui'a, pentru d'a inspirá temeri și nelinisce animelor celoru slabe dela potere.

Dar — tōte acestea nu-si vor ajunge scopulu; noi celu pucinu asiá credemu; căci — cu câtu mai multu guvernulu va essamina lucrulu, cu atâtu mai vertosu se va convinge, cumca — nu numai n'are causa de feliu, d'a denegá intarirea alegerii, ci că — din contra are multe cause, d'a se teme, că — tocmai denegarea, ar poté se aibe urmări daunōse.

„*P. Lloyd*” de ieri, în articulu seu de frunte si-feece de problema, a aretá că, a fost o gresiela — *autonom'a bisericesca și drepturile* ce ni s'au datu prin lege și prin statutulu organicu. Vorbesce — de minune, pentru d'a dovedí, cumca statulu magiaru nu pōte suferi *adeverata libertate* la poporu; vorbesce de minune, pentru d'a face ca se pricepa lumea, că libertătile magiare sunt numai cu *cuventulu*, numai ca se le creda cei prosti, ér nu — ca se le guste poporulu. După-ce insa dilele trecute în cas'a reprezentantiloru Dietei veduramu tiente'a celoru mai seriosi din partit'a magiara de la potere, chiar și a unor ministri în cestiunilile controverse despre censulu electoralu ardelenescu și despre limb'a documentelor notariali, o tiente mai sobria de câtu alta dat'a, la asemenea ocaziuni, repetimu că — nu ne tememu de urmări rele.

Deputatiunea congresuale, de ieri a luat pe ministri și pre barbatii de influintia — de a rondulu, informandu-ii și corigendu opiniunile lor gresite; astfelu deputatiunea si-face detorint'a cu zelu și credintia; ér faimele negre, ce se latiescu despre informatiuni sinistre, cautate cum se dice, și gasite la parintele eppu *Olteanu* de la Orade și *Romanu* de la Aradu, suntemu deplinu indreptatiti ale davalvá la nemica. *Olteanu* de la substernerca actului electoralu incōci — nici n'a fost aici; *Romanu*, ce e dreptu, a venitu alalta ieri de la Sibiiu incōci, insa nici de câtu

în modulu și directiunea, ce i se atribue prin faimele vage.

Guvernulu — n'are interesu de a se incurcă, si deci — elu, precum ni se spune, se feresce de a cautá informatiuni incurcatorie.

De altmintreia — vom vedé. Mane se va intruni consiliulu ministriloru pentru d'a luá concludu asupra actului de alegere din Sibiiu. —

În caus'a censului electorale pentru Transilvania lumea ar fi credintu, că — după votulu de marti'a trecut'a alu Casei deputatiloru, spiritele necurate ale magnatiloru ardeleni și ale siovinistiloru turbati se vor asiedia. Dar — nu s'au asiediatu. ci ele si-au potentiatu agitatiunea și striga în gur'a mare, în audiulu lumei, că — a *acordá Romaniloru drepturi politice egali seu micar numai intru câtuva egali cu ale magiariloru, este atacu de mōrte, este tradare în contra natiunei magiare!*

Cu acestu argumentu, (carele deca s'ar adoptá, ar decretá desfiintierea Ungariei!) — se dá navala asupra Casei magnatiloru, pentru de a o face, se respinga de nou §. 5 alu novelei electorali, și — unele foi, cari se numescu patriotice, comitu pecatulu de mōrte, de a se face organe acestei tendintie nefaste și periculose.

Si intru acésta causa speramu, că subrietatea guvernului și a barbatiloru mai seriosi din partit'a sa va salvá patri'a și natiunea magiara de perichu. —

Budapesta, în 7 nov. n. 1874.

Momente serbatoresci și de mare însemnătate pentru viitorulu romaniloru din Austro-Ungaria fusera dilele ultime ale lunei optovre. Pre cându romanii cei de relegea gr. or. se adunara la Sibiiu, pentru a-si alege lor-si capu bisericescu: pre atunci o parte a greco-catoliciloru se adunara în Gherla, pentru a-si constituí biserica pre bastea vechiei constitutiuni a bisericeii gr. orientali.

Am atinsu și noi la tempulu seu despre laudabilele si mangaiatoriu pasu alu parintelui eppu din Gherla, *Michailu Pavelu*. Inceputulu este acú faptu. La

FOISIÓRA.

Unele momente din viét'a și activitatea parintelui Samuilu Micu (Clainu *).

Motto: „Aduceti-ve amente de faptele strabuniloru vostri, pomenindu-ii pre densii; intariti-ve cu spiritulu, ca si voi inai-ve se ve faceti martiri în pomenirea urmasiloru vostri.” (Cartea I. a Macaveiloru II.)

I.

Rogu pre pré onorat'a adunarea gen. ca se-mi permitia, ca cu ast'a ocaziune solena, cându fiii unei natiuni, ca totu atâtii frati, ne vedemu adunati aici din diverse părți ale patriei, la un'a serbatōre natiunale, se aruncu o privire, macar fugitiva, preste viét'a și activitatea unui dintre cei mai rari și mai distinsu luceferi de pre orizonulu literaturii nostre nationali, intielegu pre unulu din acei luceferi, care alaturea și împreuna cu unu Sincai, Petru Maioru, Paulu Iorgovici, Dumitru Cichindealu și alții, a contribuit prin numeroșele sale opuri literarie, în diferite directiuni, în modu însemnatu la desteptarea romaniloru, la desteptarea natiunei nostre, a acelei natiuni, care din caus'a tristelor imprejurări ale tempului, ajunsese

în cursu de seclii, a fi aduncita în sclavia spirituale și corporale.

Acestu luceferu rar pre orizonulu literaturii nostre, despre care voui a vorbi în aceste momente solene, este parintele *Samuilu Maniu Clainu (Micu) din Saada*, unu modestu ieromonachu, dar mare barbatu natiunale. Eu mi-permitu a cere indulgentia pré onor. adunári gen. spre a poté infacisiá unele momente din viét'a și activitatea acestui neobositu literatoriu, nu din motivulu că dōra a-si presupune, cum-cá activitatea și meritele literarie ale aceluia nu ar fi destulu de cunoscutu, respectate și apretiuite din partea romaniloru, ci cu totulu din alte motive, demne de tōta consideratiunea. Eca care sunt acele motive. Strabunii nostri, de fericita memoria, au sacrificatu în tempuri grele și între lupte continue, ostenele și privighiári de di și nópte — pentru luminarea, fericirea și prosperarea urmasiloru sei, prin urmare, ei merita cu totu dreptulu, ca la asemenea ocaziuni solene, cum e și cea de facia, cându vedemu adunata în juru-ne un'a cununa de barbati ai natiunei atâtu de ilustrii, atâtu de distincti și atâtu de meritati, se reimprospetamu dulcea memoria a acelor (pré demni strabuni), merita dicu, ca se depunemu tributulu recunoscintiei nostre la maretiele umbre ale acelor, ca astu-feliu faptele și activitatea

mariloru nostri strabuni se se glorifice de noi urmasii lor; apoi faptele și activitatea strabuniloru, trebuie se ne servesca și noue de unu stimulu potente, ca si fiii lor se se nisuesca după potirile și imprejurările lor, a se face demni de parentii, de strabunii lor. Între acei strabuni ai nostri atâtu de distincti și atâtu de neobositi în activitatea literaria, merita ca se ocupe, fora de tōta indoiel'a, unu locu eminentu și parintele S. Clainu.

Cuvenetele ponderose ale unui vechiu classicu elinu, anume cuvenetele lui Dionisiu, fiiulu lui Alesandru din Halicarnas, ce se cetescu în Libr. I. c. 6 în opulu aceluia intitulatu: „Istoria stravechia a Romaniloru,” inca mi sierbescu de unu motivu potente pentru probarea asertiuniloru amentite. Eca acele cuvenete în traducere romana: „Prin aceea, (se intielege descrierea faptelor . . .) barbati distincti (eroi) după implinirea carierei lor pamentesci, obtienu gloria nemuritoria, și se voru glorificá de posteritate, ceea ce li face asemenea dieiloru, și după mōrte li-se eternisedia marile fapte. Apoi posteritatea de acum și cea viitoria a acelor barbati . . . nu-si va alege unu modu de viét'a voluptuosu și comod, ci si-va alege modulu de viét'a celu mai nobile, celu mai onorabile, considerandu, că descendentiune generatiuni, atâtu de renumite, trebuie se se inaltie la

cugete sublimi, și se nu întreprindia nimicu nedemnu de protoparentii lor. . . .”

Apoi, în fine mai e și altu motivu ponderos, pentru care noi suntemu detori a venerá și a pastrá, ca unu pré pretiosu tesauru, dulcea memoria a predecesoriloru, a anteluptatoriloru nostri pre vastele campuri natiunali. E sciutu, pré demni auditori, e cunoscutu din istoria, ba chiar și din prassea viétiei, cum-cá presente e resultatulu trecutulu, și viitorulu se prepara prin presente, ér cine n'are presente, nu are nici basse solida pentru viitoru. E deci necesariu, ca si generatiunea presente, ca si cea urmatoria după noi, se cunosca, se apretiedie și urmedie faptele și virtutile predecesoriloru sei; mai de parte, e necesariu, ca ea se se scia patrunde, insufletá și intusiasma de acele fapte și virtuti, ca astu-feliu natiunea noastră, avendu în tōte tempurile luceferii sei, conducatori sei, se se pōta orientá între tōte imprejurările, și se pōta inaintá cu pasi securi si solidi catra destinatiunea, ce o are si dens'a, ca ori-care alta natiune, carea destinatiune e de a se inaltia la posibilulu gradu de perfectiune în cultura, sciintia și literatura, căci acesto suntu bassele cele mai durabili, cele mai neresturnabili ale essistintiei și ale unui viitoru mai prosperu. Căci eca ceea ce dice si marelle oratoriu romanu Cicerone: „A nu sci

* Discursu tienteu în Adunarea genérale a Asociatiunii Transilvane, tienteu la 10 aug. a. c. în Deva.

25 opt. se află în Gherla 100 de credincioși ai bisericii gr. cat. și anume: 60 mireni, 30 preoți, 9 capitulari și unu calugeru, pentru a ține *Sinodu eparhial*. Prelanga acestuia au mai fost o deputațiune din dieces'a Oradei-mari. Parintele eppu deschise Sinodul, accentuându, că — fiindu dieces'a compusa din părți eterogene, a Transilvaniei, Ungariei și cele desmembrate de la eppatul Muncaciului — n'a aflatu medilocu mai potrivit pentru unificarea institutiunilor, decâtu convocarea unui sinodu pre bazele vechiei constituiuni a bisericii. Vicariulu Naseudului, *Gr. Moisilu*, si adv. *G. Maniu* lu salutare pe acestu terenu și i promisera, în numele credinciosilor, succursulu. Astufeliu s'au începutu lucrările. Cunoscemu pan' aci rezultatulu generale, care e îmbucurătoriu. Se primî adeca principiulu *sinodali-tății*, pre a carui baze are de a se întocmi dieces'a, încependu de la parochia, protopopiatu și finindu cu Sinodulu eparhiale.

Astufeliu s'a compusu „Statutul sinodali”, în care s'a circumscrisu constituirea, organizarea și competența forului parohiale, protopopescu și a Sinodului eparhiale. Consultările decursera în cea mai esemplaria armonia și avura celu mai satisfactoriu rezultat. Actele se stramisera la locurile mai nalte, spre aprobare.

Începutulu e mangaiatoriu și laudabile; se sperăm, și credem a nu ne insielă, că și capii celorlalte diecese gr. cat. nu vor întârziă a urmă esemplulu parintelui Pavelu.

Budapesta, 7 nov. n. 1874.

Peste diece milioane de Romani locuiescu tierile din orientelu Europei, fora de a fi despartiti între sene prin vr'unu muru chinezicu s'eu prin vr'o insula mai însemnata de popora de alta rasa. Din Dunare pana în Marea negra, și din Carpatii nordici pana în Balcani — întelncosi aceeași limba, acelesi însusietăți naturali și acelesi datine și moravuri la poporul romanescu. Nu este indeiela dăru, că acelesi trebuie să fie și aspiratiunile acestei poporatiuni.

Si cu tôte acestea, politic'a nedrepta a Cabinetelor europene a statoritu nesce bariere efemerice, prin cari a desbinatu acestu întregu omogenu în mai multe părți, intenționandu prin acest'a desvoltarea eterogena a părților și de aci apoi descompunerea nenaturală a întregulu. Poporul romanu, în puterea legaturilor sale naturali, a obstatu multe de veacuri și a paralisatu realizarea acestei intentiuni.

Nici caudu înse a fost mai amenintiată unitatea spiritală a Latinilor din Oriente, decâtu în acesti tempi ai progresulu, sprignitu de magicele puteri ale aborilor și a

electricității. Si Romanii trebuie dăru, că astăzi să fie mai cu vighiare și să-și încorde tôte puterile pentru a sustiene și întări unitatea loră spiritală. Ei trebuie deci să cugete mai seriosu asupra pericolulu ce îi amenintă și să se apuce a studiă și cunoscute fortiele lor, și să încerce delaturarea, s'eu celu pucinu meliorarea reledor ce bantue o parte s'eu alt'a.

Aci începe rolulu fratilor din Romania libera, căci ei sunt nedependinti și stau bine.

Cu anima franta înse cautăm, cum acesti frati facu voiajuri prin întreaga Europa și cum se interesă și cerca a cunoscute relatiunile și a celor mai indosite și mai îndepartate anghieri ale pamentulu: precandu de alta parte ei arunca priviri mai multu nepasătorie asupra fratilor din jurulu Romaniei libere, asupra acelor'a cari sunt carne din carnea lor.

Mai pucinu zelu și interesare, fratilor, de sörtea poternicelor noastre sorori din apus, și mai infocata pasare de dore rile sugrumatilor și amaritilor frati de sange, supusi domnilor străine.

Ni-au plesnitu în minte aceste reflexiuni, cetind în „*Trompet'a Carpatilor*” o dare de s'ema a illustrulu cetatianu romanu Cesare Bolliacu, despre calatori'a sa prin Europa. Acestu carantitu romanu, înse totu sufletu și june în sentiri, întreprindendu în v'ra trecura o caletoria științifică prin Europa, se opri pre câte-va clipite și între fratii soi din Austro-Ungaria, cercandu să afle starea acestora. Ajunsu la Bucuresti ni dă o dare de s'ema despre caletori'a sa din Budapesta pana în Brasiovu. Nu vom reflectă asupra ei de astadata, căci o numai în generalități. Ni, promite înse raporturi mai speciali ocașionalmente; noișlara ni vom face reflexiunile, de vor fi de lipsa, atuncia. De asta data publicăm raportulu dlui Bolliacu, fora alte comentarii de cătu că atragemu asupra lui atentiunea barbatilor romani ce duc destinele romanilor atātu dincolo, cătu și din cöce de Carpati. Articululu cuprinde câte-va invetiaturi förte folositorie; se lo luăm deci cu totii la anima și să cercăm a le practisă.

Eca și articululu din cestiune:

„In două ideie m'am întaritu din lung'a calatori'a a mea de estu-timpu în Europa. Antaia, că Franca este aceeași și creșce cu indoite fortie în tôte privintiele; și a două, că romanitatea se întinde marătu, pe apa și pe uscatu, pornindu din Pesta pana în extremitatea Carpatilor, și romanismulu se fortifica și se desvölte în tôte părțile.

Sunt detoriu mai antaiu să multumesc și să aretu recunoscinti'a mea cătoru-va reviste științifice din Paris, pentru ospitalitatea ce au datu descoperirilor archeologice, facute de mine în Romania, și apoi presei unguresci, germane și romane, din Pesta pana în Brasiovu, cum și inteligintiei romane, și june și mature, din tôte orasiile pe unde am trecut, pentru cordial'a primire, adjutoriile neobosite la cercetările

mele, cum și pentru generösele onori cordiale ce am avutu în tôte părțile.

În adeveru, marturisescu în sinceritate, că din Pesta pana în Brasiovu fericirea mea a fost crescendă, și satisfactiunea mea fara margini.

Museele Ungariei și ale Transilvaniei sunt de mare interesu pentru istoria Daciei, și archeologulu romanu nu va scî nimicu din cele ce-lu atingu pe elu, de ar cunoscute ori cătu de bine museele cele mai mari ale Europei, deca n'ar cunoscute museele, încependu de la ale Vienei pana în Brasiovu, între cari alu Pestei, alu Clusului, alu Sibiuului, sunt încareate de monumente istorice și preistorice pentru Dacia.

Am avutu norculu să întimpin și să mi potu și apropiă diverse monumente de tötă natur'a, pentru colectiunile mele.

Voiu relată despre tôte acestea, cu diferite ocașuni.

Acum, ce am pe anima a spune, este — că romanismulu, pe care lu-admirăm, pe ici pe cölea, ne pangaritu de cosmopolitismu și d'o filosofia desordenata, în junimea noastră de orasie, se întimpina la totu pasulu în poporulu muncitoriu de sate, îndata ce treci Carpatii; și cî, deca în natiunea Romana se pöte aplică dis'a bisericii „că preotii sunt sarea pamentulu”, apoi acest'a numai în romenitatea de peste Carpati, se pöte aplică cu adeveru de faptu pe langa vorba.

Totu clerulu romanu, din Pesta pana în Brasiovu, impune romanismulu ca dogma în biseric'a romana, de unde se comunica prin ficcare mama, în ficcare caminu — *credinti'a*.

Preotulu de sate are omenia, urbanitate, invetiatura și patriotismu. De la Vladica pana la pop'a dintr'unu catunu de cinci-dieci de case, totu eclesiasticulu, este omu cu invetiatura și cu patriotismu.

Acest'a este impresiunea generală ce am luat'o, pe ori unde am fost între Romani, de ori ce staro sociale.

Ceea-ce creda ca neprocire între fratii mei de peste Carpati, sunt luptele intestine de confesiuni. Fora aceste nenorocite lupte desbinătorie, fortiele romane într'unite ar fi constatatu prim'a nationalitate, nationalitatea romana, în tötă acest'a ambiguitate care alcătuescu mozaiculu eterogenu și multicoloru alu Austro-Ungariei.

D'eu Domnulu se vedemu o data tötă Romania, tötă romanimea, precum este de același sange, precum se exprima în aceeași limba, și fimu cu totii în aceeași confesiune, la același altariu!

D'eu Domnulu, că tôte aceste școli confesionale, în care se desvölte inteligintia superiore a Romanulu, dar unde se desbina și frati'a, se nu mai fie de cătu școli nationali romane, unde se învölte romanismulu pe unu singuru gandu, într'o singura cugetare, la o singura ideia: *romanismu*!

D'eu Domnulu se vedemu o data în tôte aceste școli confesionale, în cari se predau nu-

mai științie abstrate, speculative, se se predă științie positive, aplicate, și executate prin școli reali în jurulu lor!

Atunci vom vedé între satele romane aridicandu-se orasie romanesce, în cari — langa cismarulu romanu va fi croitoriu romanu, va fi ceasornicarulu romanu, argintarulu romanu, ferariulu romanu alamarulu romanu, și vom vedé stradele întregi ale orasiulu romanescu cu firmele romane ale meseriasilor romani, cari vor alcătui burgest'a romana, fara care nu pöte esiste o natiune, aiba ea, pentru totu plugarulu, unu teologu absolutu, unu advocatu riguros, unu doctoru în filosofia. T'sinele orasielor sunt stindardele lor și meseriele fortiele lor.

Științele positive de dincolo ar procură ömeni la necesitățile, cari avem chiar în Statulu romanu de dincöce.

Se ceru astăzi în Statulu romanu sute de functionari, ingineri de poduri și sioșele, mecanici și ingineri de drumuri de feru constructori, marinari și arhitecți, mineri, forestieri, ect, ect, pentru-ca se se departede aceste multimi de straini, pe cari nu adjungu junii nostri de aici e și inlocui; și ar fi calmnia nedrepta, nedemna se se dica, că atātu ministrulu actuale alu lucrărilor publice, Gh. Gr. Cantacusinu, cătu și principele Al. Stirbei, la administratiunea drumurilor de feru nu cauta, cu totu dinadinsulu, în tôte părțile, să gascesca Romani, pe cari se-i amplexie în locurile ocupate de straini.

Dar junii ce ni vinu de peste Carpati, în locu se vina aici a luă unu locu ocupatu de straini, ni spunu cu mare fala că sunt teologi absoluti, juristi absoluti, filosofi absoluti, cari fie care din acestea, forte respectabili în parte, și forte necesari la casuri, impreuna nu potu contă pentru nimicu în ceea-ce ceromu noi, în ceea-ce trebuie Statulu romanu.

Aruncă aceste ideie varii ca preliminarie la cele ce voi descrie din calatori'a mea printre fratii mei de dincolo de Carpati, pe cari îi admiru în patriotismulu lor și carora sunt detoriu recunoscinti'a pe vietia, pentru fericirea ce m'au facutu să simtu pe cătu timpu am fostu cu densii.

Cesare Bolliacu.

Sibiu, în 2 oct. n. 1774.

(*Representanti'a și administratiunea fondulu școlare alu fostulu regimentu I. de granitia din Transilvania*). Totu pe timpulu congresulu nostru electoral se într enira aici în adunare generale și reprezentanti'a administratiunei fondulu școlare alu fostulu I. regimentu romanu de granitia, și sub presiedinti'a pré domnulu lor presiedinte, colonelu în pensiune b. Ursu de Margine, în două dile terminare și resp. regulara cu esemplaria contielegere tôte agendele chiamării lor, restaurandu într'un'a și comitatulu administratiune centralu, pe urmatorii trei ani, firesce — am poté dice, prin inoirea mandatelor expirate, căci se re-

ce s'a întemplat înainte de a ne fi nascutu, este totu alăt'a, ca și cum am fi necontentitu prunci, căci ce este etatea omulu, deca memori'a faptelor noastre nu s'ar unu cu veacurile de mai înainte.

Er' în Cartea I. a Macabeiloru se ceteșcu urmatoriile frumoșe cuvente: „Aduceți-ve amente de faptele strabaniloru vostri pomendindu-și pre densii, întariti-ve cu spiritulu lor, ca și voi însi-ve se ve faceti mariti întru amentirea urmasiloru vostri.”

II.

Dar permiteti-mi, pré demni auditori, ca dupa cele premise, se trecu acum la cestiunea, despre carea mi-am propusu a tractă în aceste momente solene. Permeteti-mi, d'eu, să revinu la iesusi vietii și activitatea acelu barbatu rar. Parentele *Samuilu Clainu*, alias *Micu*, f'u nascutu la anul 1775, în comun'a rom. Saadu, în scaunulu Sibiuului. Elu si deducea nobilea sa origine dela famili'a principilor Moldaviei — Mogila, din care familia unii descendenti — trecendu muntii, s'au asiediatu în Transilvania, și si-au luat numele de Micula, în urma Miculu, din carele apoi strainii au facutu Clainu, traducundu-lu în limb'a germană. Clainu a fostu nepotu de frate alu nemuritoriulu episcopu Inocentiu I. Clainu, alu acelu mare archipastoriu romanu, carele în lupte grele pentru natiune și

biserica, si-a sacrificatu înalt'a positiune și chiar și existenti'a materiale. Clainu de copil s'a crescutu în seminariulu episcopescu înfiintiatu în Blasiu de episcopulu Petru Pav. Aronu, căci se scie, că acestu episcopu întemeiasc și unu seminaru pentru școlari, în carele pre speșele acelu-a se creșceau, înștrăi și provedeau cu tôte cele de lipsa câte 12, în urma câte 24 elevi de școla.

În 14. optovre 1762, Clainu intră în ordulu ieromonachiloru monastirei Bunei-Vestiri din Blasiu, și ca ieromonachu primisc numele de „*Samuilu*”, fiindu că mai înainte se numise *Maniu Clainu*. Pre la anul 1764 pre tempulu episcopulu Athanasiu Rednicu, f'u alesu de prefectu alu monastirii și alu seminariulu lui Petru Pav. Aronu din Blasiu.

Pre la anul 1766 Clainu, la dispunerea episcopulu Athanasiu, trecu în ordulu monachiloru dela monastire St. Treimi în Blasiu. Totu în acestu anu, dupace august'a imperatessa, Maria Theresia, fece un'a fundatiune pentru doi preoti în colegiulu ungurescu din Viena alu lui Pasmaui, ieromonachulu Sam. Clainu f'u tramesu în numitulu colegiu dimpreuna cu unu altu ieromonachu, anume Stefanu Popu. Petrecendu 6 ani în acelu colegiu, absolvî cursurile de filosofia și teologia. Dupa aceea, pentru perfectionarea mai departe în științie, f'u tramesu la Viena, de

unde se reintorse în 1772. În tomn'a acestui anu, înfiintandu-se în Blasiu liceulu pentru propunerea filosofiei, Clainu f'u aplicatu ca professoare de matematica și etica la acestu liceu. Astufeliu preparatu pentru nobil'a sa misiune și devotatu apostolatulu, spre carele s'a consacratu, restulu vietiei sale si-l'a petrecutu în activitate continua și neobosita, în calitatea de profes. la facult. filosofica și ieromonachu alu monastirei St. Treimi din Blasiu. Elu s'a consacratu, cu tötă resemnatiunea, studialoru atātu sacre cătu și profane. Elu, în retragerea și singuretatea sa cea liniscita și departe de șomotulu lumii celei vano, a desvoltatu întru adeveru, pre terenulu literaturii romane, un'a activitate atātu de abundante și atātu de neobosita, cătu cu totu dreptulu se pöte aplecă, cu priviro la vietii'a cea activa a aceluia, vechiulu proverbiu latinu: „nulla dies sine linea.” Clainu f'u unulu din acei barbati tramesi de providenti'a, carii impreuna cu susu-veneratii conluptatori pusera fundamentu la literatur'a și cultur'a romana, și prin aceea la regeberarea și desceptarea nationale. Marturia invederata despre acest'a suntu numeroșele lui opere pretioșe, dintre cari unele mi-voiu luă voia a le insiră mai diosu.

Totu pre la anul 1772 lu-mai vedemu pre literatul nostru Sam. Clainu, desvoltan-

du-și activitatea și talentele sale și ca membru alu unui sinodu, conchiamatu de imperatessa Maria Theresia la Viena. La acelu sinodu participara toti episcopii uniti din Ungaria și Transilvania. Eruditulu ieromonachu Sam. Clainu participă la amentitul sinodu, în calitate de asistente langa episcopulu seu, fericitul Greg. Maioru, d'impreuna cu alti doi ieromonachi, *Ignatiu Drabantiu*, mai tardiu episcopu în Oradea mare, și *Silvestru Catianu*. (A se vedé acte și fragmente istorice-bisericesci de T. Cipariu, pag. 100, 120, 122 și 143).

Dar se audimu, cum se exprima nestoriulu literaturii nationale, nemuritoriulu Ioanu Eliade Radulescu despre luceferii natiunei noastre, între cari ocupa unu locu eminentu și parontelu Sam. Clainu. Eca cuventele lui: „Mari barbati au esitu dintre voi, dincolo de Carpati . . . Maioru, Sincai, Clainu, toti au fost jert'fa inchinării loru întru servitiulu natiunei, și mörtea lor pöte fi o vecinica dovëda a înaltei lor misiuni.” Clainu f'u deci unulu din acei mari apostoli ai natiunei, a căroru voce poternica chiamă la vietia o natiune, ce parca amortita pentru totu d'a un'a. Elu f'u contemporanu cu nestoriulu istoriei nationale, cu nemuritoriulu Sincai, cu carele nu numai stete în relatiuni de amicicia și amoru cordiale și fratiescu, ci și

alesera în unanimitate ér b. Urau de presi-
dinte si toti ceilalti membri de pana acuma.

Merita a mai fi amintitu, cá fondulu
intregu se compune cam de 350,000 fl. v. a.
nominalminte, constandu mai numai din ob-
legatiuni rurale; mai de parte cá — venitul
curatu, dupa detragerea contributiunei, este
cam 15,000 fl. netto; ér specele administra-
tionali abia se urca la cáte-va sute de fi;
findu-cá barbatii ce stau in frunte, din res-
poteri se adopera la cea mai stricta economía.
Astfelu si — numai astfelu a fost posibilu a
infintia si resp. sustiené pana acuma, intr'-
unu scurtu timpu de cáti-va ani, din venitul
acestui fondu dejá 20 de scóle pe teritoriulu
fóstei granitie a fostului primu regimentu
romanu.

Cea-ce la aceste scóle, in epoch'a pre-
sinte, trebue sé bata la ochi si sé noliniscéca
— e, cá administratiunea acestui fondu crede
a poté sé sustiená scólele sale scutite de in-
fiuinti'a si a statului si a confesiunilor;
crede a fi posibilu pentru acele scóle, ca —
sub titulu de comunali — totusi sé nu fie
comunali intru intielesulu guverníului; sé fie
sub control'a guverníului si totusi — nede-
pendinti de guvernú; sé fie intru folosulu,
spre binele poporului romanu si totusi —
eschisa infuinti'a bisericéi române din ale!

In America ori Svíticra — si eu a-si
crede acést'a posibilu si bine; dar la noi —
sub stepanirea magiarismului — este greu,
pré greu! —

Apelu

contra Dnii invetiatori romani gr. or.
din dieces'a Caransebesiului.

Motto: Veniti sé ne sfatúimu, S'ara-
támu, ce vremú sé fimu!

Candu mi radicu vócea pentru a vorbi
despre Reuniunea nóstra invetiatoréscá, de-
chiaru din capulu locului, fratiloru, cá nu
voiu sé fiu partialu, si nici nu potú sé fiu
partialu, pentru cá pré de o parte sum mem-
bru alu Reuniunii si ca atare dorescu din
inima prosperarea si naintarea aceleia, éra
pre de alt'a sum invetiatoriu, si ca atare
dorindu védli'a si prosperarea corpului in-
vetiatoréscu, vreu sé-i pastrediu si amórea co-
legiale, — si in fine si mai pre susu de tóte
sum romanu adevératu si doriescu fericirea
natiunei mele. Apoi unu poporu, o natiune
numai atunci poté prosperá, candu subsistinti'a
si vedli'a invetiatoriloru sei vor fi deplinu
asecurate.

Este cunoscutu, fratiloru, cá Reuniunea
invetiatoréscá din dieces'a Caransebesiului
s'a infintiatu in 1869, in Logosiu, unde s'a
si ténutu prim'a adunare generale. — A dóu'a
adunare generale s'a ténutu in Oravitia, in
1870, unde tragendu unu velu preste trecutu
si dandu uitárii unele si altele s'a propusu si
primitu cu majoritate de voturi unu membru
onorariu. In 1871 s'a ténutu a trei-a adunare
generale, in Caransebesiu, si in 1872 a patr'a
in Boccea. La cea din urma adunare generale

s'a alesu o comisiune pentru a examiná
cas'a Reuniunea, care comisiune si-a alesu de
referinte pre fratele invetiatoriu Ionu Oprea,
din Ezeriasiu. Despre rezultatulu lucrárii a-
cestei comisiuni insa nu se scie nimica, pentru
cá pana acumu nu s'a referatu, nici publicatu
nimica.

Acést'a e tristu, fratiloru, tristu in dóce
privintie: antaiu, pentru cá aereportandu-se
nimica despre starea financiale a Reuniunei,
membrii acesteia perdu increderea in functiu-
narii ei, si a dóu'a pentru cá fora portare de
socóte, fora economía ratiunale, nu poté sé
essiste nici o societate. Si precum se vede din
protestulu fratiloru invetiatori, Tiapu si
Mareu, publicatu in nrulu 74 alu „Albinei“
Reuniunea nóstra e dejá pre dóg'a de mórté

In acést'a trista stare a Reuniunei nóstre,
nu potú afá cuvinte pentru esprimeria dor-
rierii ce semtu in peptu-mi, ca invetiatoriu si
ca romanu, ci eschiámu cu postulu:

Pana candu frat' Ardelene

Sé te lupti totu cu nevoi?!

Pana candu, o Banatiane,

Ride-or dusimani de noi?!

Am auditu adese ori pre multi vaitandu-
se cá oficiantii Reuniunii aru fi unu corpu
putredu, ba am auditu pre multi suspiciu-
nandu persónele conducetórie, cá n'ar avé
mani si cugete de totu curate ce eu totusi nu
potú sé credu. — Ori cum sé fia insa, frati-
loru invetiatori, veniti cu totii la Boccea, in
diu'a ce se va determiná, pentru ea sé ne sfa-
tuimú, si sé vindécámu ranele Reuniunei si
— daca se va poté, sé galvanisámu „corpulu
putredu,“ éra daca acést'a nu se va mai poté,
sé reformámu totu si tóte radicalminte, in
susu si in diosu, pentru cá — amicis Plato,
amicis Aristoteles, inea magis amica veritas
si sant'a causa a Reuniunii si a natiunii nóstre.

L. Boccea, 25 octomvri 1874.

Semproniu Grachu.

Pecica romana, in 25/13 opt. 1874.

Fordelegile poteriloru in comitatulu
Aradului au ajuosu la culme. Vicespanulu,
Tabajdy Károly ne dá pe di ce merge dovedi
totu mai eclatanti despre aceea, cá legile
tierei sunt astadi numai arma in man'a po-
terei, spre a se poté desilusioná cu atát'a mai
amarnicu cei ce credu in valórea loru, si cei-ce
aluneca a se radiemá pe ele si cugeta a li
poté cere de scutu contra fortiei. —

Mai viu si invederatu esemplu in asta
privintia nu poté essiste sub sóre, decátu
caus'a notariului comunale din Pecica-romana,
care e si advocatu.

Spre a se face lucrulu si mai invede-
ratu, debue sé se amintiesca, cá de locu 'upa
amovarea lui Ioane Moldovanu, notariului
Siriei, au resunatu in tóte pártile, cá acú
vine rondulu pe Nicolau Philimonu, firesce din
caus'a nationalitáti.

In scurtu tempu dupa acést'a, se si
vediu unghiele susu numitului vicespanu,
intingendu-se contra domnului Philimonu;

fortiandu de un'a parte impartirea agende-
loru notariali, si inscenandu de alta parte o
procedura scandalósa contra aceluia, sub pre-
testulu, cá a vatematu autoritatea slugei
domnului. a protopretorelui cercualu Szentes
Károly.

Vediendu inse dlu Tabajdy cá astu-feliu
nu-i succede a-si ajunge dorit'a pofta, — de a
vedé adeca pe dlu Philimonu silitu sé re-
nuncie de la postulu seu notarialu, si aflandu
cá acést'a si-a propusu a suferi pana in sfer-
situ cu perseverantia tóte torturele, spre a se
cascigá date invederate pentru viitoriu des-
pre tiran'a si medilócele derogatórie uma-
nuitáti, prin cari se eserce aceea contra roma-
niloru, — se puse numitului vicespanu si in con-
gregatiunea din aprilie a. c. pe bassea rela-
tiunei unui oficialu alu direptiuni finantia-
rie, — carea mai nainte a fost resolut'ó fi-
nalmente totu acelu vicespanu — fora ordi-
narea séu efeptuerea de investigatiune, ba
chiar fora ascultarea domnului Philimonu,
esoperá contra acestui'a decisiunea jurisdic-
tiunei, prin carea acestuia i-se reprobara nes-
cari neregularitáti, observate in tabel'a B. si
asiá fú amenintiatu cu amovarea dela oficiu.
deca in restimpulu ce se va prefige, nu va
rectificá — acele neregularitáti.

In acést'a afacere se esmise si impoter-
nici dnt'a sa, vicespanulu!

Domnulu Philimonu, suprinsu prin
decisulu acést'a — invederatu fortiatu, cerú
de locu de la vicespanulu, — precum a fost
cerutu mai nainte dela pretorele cercului —
investigare si ascultarea sa in caus'a acést'a.

Ce urmá inse de aci? — Vicespanulu —
dupa ce a trecutu terminulu, prin elu spre
revisiune prefíptu, in 11 iuliu a. c. candu Dlu
Philimonu se afá cu scirea aceluia in Aradu,
avendu a face apelat'a in caus'a urbariala a
comunei — veni la Pecica, pentru a luá
parte la ospetiulu unei fice a protopretorelui
de cercu, si cu ocasiunea acést'a, inainte de os-
petiu prezentandu-se la cas'a comunale
luá acolo unu protocolu, insirandu in
acele'a, cá domnulu Philimonu s'a indepar-
tatu din comuna fora licentia, si cá defeptele
indegetate totu se mai afla — ne-rectificate,
si mai adaugendu cá a observatu si alte de-
fepte in tabel'a B; cu acesta apoi s'a inde-
partatu, pentru a-si implini si loculu de ci-
metru mare la ospetiú,

Ajungendu domnulu Philimonu in ace-
asi séra acasa, si audindu despre cele in-
tempiate, a cercatu vicespanulu a se opri in
diu'a urmatória la cas'a comunale spre a-i
poté dá deslucirile in privintia celoru luate
la protocolu, si in relatiunea amintita cu-
prinse.

Vicespanulu inse nu numai cá n'a vo-
itu nici sé se de rogarea domnului Phili-
monu, ci a tramisu protocolulu, de elu luata
la pretorele cercului, si acést'a a adusu decisu
pe bassea acelu protocolu, prin care decisu
domnulu Nicolau Philimonu s'a suspinsu
dela oficiu. Apoi desi in decisu n'a fotsu

eschisa apelat'a, totusi nainte de a deveni deci-
sulu va lidu, si anume la a 4 di dupa immanua-
rea aceluia — a conchiamatu representanti'a
comunale si fora a luá in socotintia protestulu
domnului Philimonu, basatu pe lege, precum
si propunerea reprezentantiei, cá avendu
comun'a duoi notari, sé se puna numai unu
diurnistu langa notariulu celalaltu, ca sé nu
fie silitu comun'a cá in anulu trecutu, a solvi
salariulu notariulu intregu si substitutului si
notariulu suspinsu, fora desdaunare — dlu
nostru a enunciatu dupa placu de substitutu
pe Nicolau Barbura, carele a fost si in anulu
trecutu éra si asiá substituitu, adeca fora a se
precisá cá pe langa ce emoluminte.

Domnulu Philimonu a recursu, in tem-
pulu prin lege prescriu, si contra suspinde-
rei si a substituirei.

In recursuri a doveditu cu date, cá ne-
regularitátele, si in relatiunea oficiantului de
finantie, si in protocolulu vicespanului inde-
getate, nu-i se potú imputá lui, parte
pentru cá se tragu din anii premergetori,
candu n'a manipulatú elu tabel'a B. parte
pentru cá pana la ascultarea sa, de atátea ori
indosiertu ceruta, si chiar dupa ascultare, fora
a fi capetatú ceva desluciri si indrumári, n'a
aflatu cu scopu a face rectificarea tabelle-
loru de pe tempulu premergetoriu. A aretatu
mai departe si aceea, cá defectele — insirate in
protocolulu vicespanului sunt inventate si
false, cáci ele nu essistu.

In urmarea recursoru, vicespanulu
nainte de a decide asupra suspinderei, adeca
fora a enunciat de basata suspinderea, a in-
cuvintiatu decisulu si procedur'a pretorelu-
in privintia substituirii, poté spre a docu-
mentá prin procedur'a ast'a si mai invederatu,
cá deusulu nu cauta la medilóce, ci numai la
scopulu ce-lu are naintea ochiloru.

Minunatulu vicespanu si-a si motivatu
incuvintierea. Argumentarea lui e fórté ca-
racteristica. Elu dice adeca, cá §-lu 4 din art.
42 a legi din 1870 se referesce numai la
decisiuni de a le jurediptionii, nu inse si la
cele de ale pretorelui; va sé dica: deci-
siunile jurediptionii se potú apelá, ér decisiu-
nile organeloru acesteia — nu!

Facia de procedur'a acést'a focioséca a
pretorelui si vicespanului constitutionale,
domnulu Philimonu s'a aflatu silitu a impartí
intre membrii representantiei comitatense, in-
aintea congregatiunii conchiamate pe dilele
prime a lunei optovre a. c. o informatiune,
in carea — descriendu cu provocare la acte
si date, decursulu intregi procedure si desco-
perindu isvórele de unde s'a nasoutu, si
machinatiunile prin cari s'a continuatu aceea
— a rogatu representantia ca — convingen-
du-sedin acte, cá domni'a sa in caus'a acést'an a
fostu ascultatú, si cá i s'a denegatu aperia,
sé binevoéca — inainte de a decide in meri-
tulu causei, a ordiná si efeptu ascultarea
domniei sale.

Tóte inse indosiertu, cáci congregatiunea
comitatense, in siedinti'a din 2 opt. sub pre-

lucrara impreuns la antai'a gramateca a lim-
bei romane cu litere strabune, edata in
limb'a latina, la an. 1780. Ba se scie si aceea,
cumcá Sam. Olainu ar fi muritu in braciule lui
Sincai, in 13 maiu 1806, in etate de 61 ani.

E loculu aici, sé amentimu macaru
unele din pretiósele sale opere, acei pretiosi
tesauri nationali. Operele lui se suie la con-
siderabilele numeru de 32, ceea ce dove-
desce o activitate gigantica si potemu dice o
activitate estraordenaria. Acele opere se refe-
rescu la diverse ramuri literarie si scientifice
si suntu parte originali, parte traduceru, si mai
alesu din campurile literaturii teologice-be-
sericesci, istorice, filologice, si etico-morali.
Durere si dauna semtita, cá unele din acele
pretióse opere pana astadi inca n'au vediatu
lumin'a! Acelea, au devenitu dejá comori as-
cunse si si préda molliiloru. Mi-voiu permite a
indegetá aici macaru unele de mai mare
importantia, din acele pretióse opere,
de si presupunu a fi si altu-cumu cunos-
cute. O facu inse acést'a totusi petrunsu
de aceea convingere firma, cumu-cá dupace
autoriulu le-a lasatu acele opere ca de o
scumpa ereditate si proprietate in folosulu
natiunei si alu posteritáti, prin urmare e
bine si necesariu, ca acele sé fia cátu mai
cunoscute si mai apretiate de fia care sufletu
romanu.

Éca unele din acele opere:

1) Disertatiune canonica despre casa-
toría, dupa canónele besericéi greco-rosari-
tene, tiparita la Viena in 1781.

2) Dissertatio de jejuniis graecae orien-
talis ecclesiae, Vindobonae 1782, tiparita si in
limb'a romana la Buda.

3) Elementa linguae Dáco-Romanae,
sive Valachicae, locupletata a Georgio Sincai.
(Nu se scie de s'a tiparitu).

4) Bibli'a, adeca ddieésc'a scriptura a legii
vechi si nóue, tradusa din limb'a evreesca in
cea romana, si tiparita la Blasiu in 1795.

5) Teologi'a morale, tiparita la Blasiu
in 1796.

6) Predici la omeni morti, tiparite la
Blasiu in 1800.

7) Logica dupa M. Frid. Chr. Baumeis-
ter, tiparita la Buda.

8) Etic'a, séu filosofi'a practica, si drep-
tulu naturei, traduse dupa Baumeister si ti-
parite amondóue la Sibiu in 1800.

9) Brevis notitio historiae Valachorum
ab origine gentis usque ad saeculum XVIII.

10) Dissertatio de statu et politica reli-
giosorum sive monachorum orientalis Eccle-
siae. (Aceste doue nu sciu sé fia vediatu lumi-
n'a, complete.)

11) Dictionarium latino, valachico,
hungarico, germanicum. (Póte e celu de Buda
ce s'au tiparitu numai in 1825.)

12) Istori'a romaniloru din Ardealu,
Tíer'a romanéscá si Moldova; acestu opu
importante nu sciu sé fia esitu pana acum in-
tregu la lumina.

13) Istori'a politica si besericéscá a ro-
maniloru din Ardealu.

14) Istori'a conciliului dela Floren-
tia. Ms.

15) Prassea forurilor besericesci (a
consistorieloru,) manuscrisu.

16) Istori'a besericéscá universale, in 3
tomuri, dela Christosu pana la Carolu celu
mare, manuscrisu.

17) Istori'a besericéscá, cele de antaiu
4 veacuri dela Chirtosu pana la Constantinu
celu mare, in 5 tomuri mari, traduse dupa
Fleuri, manuscrisu.

18) Tratatu deosebitu filosofico-teolo-
gicu, despre credinti'a crestinesca cea des-
coperita.

Cele alalte 14 opere suntu omilii si alte
scrieri traduse din operile Santiloru parenti
celoru mai renumiti, cum Vasile celu mare,
Chirillu Ierosolimitanulu, Ioanu gura de auru,
Epifaniu, Damaschinu si Atanasiu si altii.

Deci, facia cu atari barbati, potemu cu
totu dreptulu eschiamá cu unulu dintre lite-
rarii nestri: „Raru fenomenu fú acést'a pen-
tru ori ce veacu si natiune, dar' cu atátu mai
raru pentru romani!“ (Vedi A. Pumnulu Lept.
rom. tom. IV. part. I. pag. 21 22).

In urma, mi inchieiu acestu scurtu dis-
cursu cu cuvintele bine simtite ale unui bravu
barbatu romanu din Basarabia, alui Ales-
sandru Hasdeu, fostulu eforu alu scólei din
Hotinu, carele inca pre la an. 1837, la un'a
ocasiune solena, astu felu se pronuncá cátra
tinerimea romana studiósá pre atunci la scól'a
din Hotinu: „Deci eu me voiu semti pré feri-
citu, déca cuvintele mele voru lasá in anim'a
si mintea vóstra, intiparire adevérata si sta-
tornica, déca ele voru tredi in anelele urma-
siloru unu zelu infocatú cátra marirea stra-
buniloru nostrii, ca asiá se ve aduceti aminte
pururea, ai cui stranepoti sunteti? si sé ve
nevoitii, ca voi in viéti'a vóstra, pasindu pre
urmele loru, si lucrandu in spiritulu loru,
spre marirea natiunei si a vóstra insive, in ca
sé fici cu totu dreptulu, demni de densi si de
numele ce-lu portati.“

Si eu mai adaugu numai atátu: deo-
ceriulu, ca spiritulu celu inaltu alu nemu-
ritoriului barbatu, in a cáru gloriósá amen-
tire mi-am luatú voiaie a depune acestu micu
tributu de piósa recunoscentia, zelulu lui
celu ferbente si neadormitu pentru descepta-
rea, luminarea si fericirea natiunei, sé viedie
in seclii secliloru, in romanii demni urmași
ai aceluia.

I. V. Rusu.

sidiulu vicespanului, pe bastea relatiunii acestuia, dupa acte invederate false — ca si candu investigarea prin lege prescisa s'ar fi efeptuita inainte de congregatiunea din aprilie, fora cetirea actelor, cu 30 contra 23 de voturi, a decretatu amovarea domnului Nicolau Philimonu de la oficiulu notarialu.

Asia dara in partea a dou'a a seclului alu 19-lea, in er'acivilisatiunei, in imperiulu constitutionalu austro-magiaru — reprezentanti'a comitatului Aradu, contra legiloru apriate, a adusu sentintia taiatori'a precum in reputatiunea morala, asi'a si in interesulu materiale alu asupritului, fora ascultarea, ba ce e mai multu, cu denegarea ascultarii aceiui!!!

Apoi acestu soiu de omeni porta civilisatiunea in gura, ba voiesce a civilisa si orientulu barbaru a-lu Europei!!

Vom vedé ce satisfacere va procura legiloru si dreptatii inaltulu guvern, caci domnulu Philimonu a apelatu amintit'a sentintia nenaturale. —

Ca inse lumea se nu cugete, ca intemplantari, ca cea descrisa, suntu raritati pe aci éca si alta procedura drépta constitutionalu,

Protopretorele cercului Pecica, *Szentes Károly*, ordinatedu in 4 opt. a. c. inaintea sa pe locutiuriulu din Pecica-romana *Mezei Ioanu*, omu in etate de 60^{ani}, si-lu provoaca se solvésca lui *Trifu Petou*, totu de a colo, 1 fl. v. a. camata dupa 8 fl. ce a avutu dela soci'a acestuia ca imprumutu, si care capitalu detorasiulu l'a fostu solvitu inca inaintea pas-ciloru, in anulu curinte.

Provocatul denéga solvirea cametei, caci a restituitu capulu baniloru inainte de terminulu solvirei, si obligatiunea si-a primitu-o; adaugendu ca — déca *Trifu Petu* cugeta a avé dreptu se-lu caute cu legea.

Protopretorele ii dimise dupa acést'a dela sine, cu impunerea verbale ca provocatul se solvésca camata de 1. fl.

Ioanu Mezei inse nu a solvitu camata impusa, si de aceea in 11 octobru a. c. fu érasu chematu, prin unu servitoriu comunalu, la protopretorele numitu.

Intimpinandu-lu protopretorele sub port'a locutiunii oficiali, dupa ce *Mezei* — intrébatu fiindu, a respunsu, ca n'a solvitu flori-nulu impusu, si fora judecata nu-lu va solvi — protopretorele prin unu sergente alu comisariulu de securitate, — fora a fi luatu numitul naci aci, naci in 4 opt. protoco-lu — l'a tramisu de locu in arestu, la casa comu-nei Pecica-magiara.

Soci'a betranului — muiere érasu aprópe la 60 de ani — audiendu despre sórtea barbatului, pe la amédia se duse la protopretore, si sarutandu-i mana, l'a rogatu, se-i elibere barbatulu, pe carele l'a inchisu fora vina, pentru unu *blastematu*.

Pentru expresiunea acést'a, protopretorele inchise si pe betran'a in acelasi arestu cu barbatulu, si ii eliberá numai la 6 óra séra.

Deci sermanii betrani petrecura diu'a de st'a domineca, fora unu picu de mancare séu beutura in inchisóre, remanendu-lu casu-ti'a pustia.

S'a intemplantu inse, ca batran'a — fiindu imbracata numai intr'unu peptariu si fiindu tempulu rece, s'a recitu in inchisóre intru atát'a, cátu in diu'a urmatória au apucato junghiuri, a picatu in patu, si jace si pana astadi.

Caus'a acést'a s'a insinuat la tribunalu reg. crim. din Aradu.

Investigarea receruta inca nu s'a in templat.

Vom vedé, ca óre forurile justitiei totu pe aceasi corda lucra — cu administratiunea.

Nu mai dicu altele, caci multu asi poté insierá din abuserile de potere a tiraniloru miei, spriginiti de cei mari. Este inse cunoscutu, ca peste totu lucrurile mergu fórtu reu si poporulu si-a perdatu increderea in omeni'a domniloru. De s'ar tredi deci domnii nainte de a fi eruptu si desperarea poporului, caci atunci va fi reu!!

Esperetulu.

Deslucire semi-oficiale.

Referitoriu la not'a Redactiunii nostre, puse sub stóua in conspectulu publicatu de curendu despre starea fonduriloru bisericice-si scolari comune, administrato provisorminto in Aradu, cu incheierea lunci lui septemvru a. c. anume in aceea privintia, ca suma totalu, in asemenare cu cea anetata la finea lui augustu, apare scadiuta cu aprópe 20,000 fl. fora a se splicá acést'a aparintia cátu de pucinu, din parte competinte, desi privatminto, ni se dau — si pana la aretările oficiali formali, urmatoriele splicári, pre cari grabimu a le insirá aici:

In aceea scadintia vinu de a fi computate — mai antaiu de tóte — interese ce prin decisulu nr 354 a siedintiei plenarie din 25/6 aug. a. c. aflandu-se fora cale computate si capitalisate, s'au dispusu a se sterge, anume dupa obligatiunile deplinu refuite a domnei *Catarina* si dlui *Antoni* de *Mocioni*, si dupa o obligatiune sustatoria a dlui *Georgiu* de *Mocioni*, impreuna cu 9691 fl. 71^{1/2} cr.

Mai de parte o suma inca stérta de 4000 fl. la obligatiunea *Eparchiei* *Caransebesiului*, care a fostu luata de 8000 fl. precandu numai fl. 4000 s'au datu realminte. Totu asi'a si cu alte 5 obligatiuni, in valere de 1422 fl.

La fondulu scolare s'a stersu obligatiunea fratiloru *Brancoovits* de 420 fl. care, sub manipularea representatiunii delegationali la 28 septembri 1873 s'a solvitu, si in contabilitate nostra s'a indusu din actele predării, dela despartirea din 1. iuliu 1872 in cóci.

Mai departe in lunile acestea in fondulu scolare n'au incursu interese in proportiunea salarielor profesoriali si altoru spese ordinari, in urmare s'a scosu din banii elocati, si asi'a fondulu in cifre scade, crescendu d'alta parte in interese restanti. Altumintre mi-iau libertate a vi face cunoscutu, ca unu institutu de bani ca administratiunea fonduriloru nostre, numai atunci poté aretá activulu in *curatu*, candu interesele restanti si cele solvite anticipative se voru pune in computu, cea ce a face la acést'a administratiune, pe fiecare luna — abi'a este posibilu.

De-pre aceste mai susu aduse s'a facutu reportu in siedintia trecuta a *Epitropiei* cátra ambele *Consistoria*.

Recitia-montana opt. 1874.

In numerulu 70 alu pretiuitu *Albine* din estu-tempu s'a publicatu intre corespondintiele scurtate si un'a din *Recitia-montana*, dela dlui *Iosifu Popescu*, emeritul invetiatoriu de aici.

Dlu I. P. in descoperir-le sale vaietátorie arunca o umbra asupra activitáti invetiatoresce a subscriului, carelo am onóro a fi actualule invetiatoriu in *Recitia-montana*.

Subscriulu — purcediendu din acelu punctu de vedere, cum ca nici unu romanu sanetósu la minte si la anima nu poté privi astadi cu indiferentia, déca crescerea poporului face progresu ori napoiédia — vinu a rogá *Onorat'a Redactiune* se binevoiesca a primí in colónele pretiuitei *Albine* urmatóriele orduri, ca o scurta reflesiune la corespondintia dlui I. P.

Fórtu pucinu credu ca importa déca sum definitiva séu provisoriu in postulu de invetiatoriu, totusi o spunu ca eu cetescu in decretulu meu, cum ca sum definitivu; importa inse fórtu multu, déca facu ori nu sporiulu, care-lu ceru dela mine tempulu si imprejurá-rile, in cari traimu.

Nu potu aduce insu-mi despre mine judecata, candu sum acusat; de aceea mi-reservu pentru alta data, a aduce documinte intru aপরারো mea.

Dlu Popescu inse i place a scrie, cum ca desi am salariu de 500 fl., totusi — déca nu mai pucinu, dar mai multu progresu nu facu de cum facea dinsulu, carele avea unu salariu de 120 fl., si trebuia multu a grigi pentru midilócele de subsistintia, ce i lipsiau.

Eu vinu a spune, cum ca pentru lucrulu meu invetiatorescu la sol'a din *Recitia-montana* nu 500, ci 600 fl. mi se platesce si si lemne si cartiru, si déca cea-ce dice dlu Popescu ar fi adevverulu, apoi eu a-si fi unulu carele trage o plata meritatata si totu d'o data face specula din crescerea poporului. De ar fi asi'a, vai cum conscientia m'ar mustrá.

Dar déca dlui *Popescu* intru adevveru i jace la anima crescerea poporului mai multu de cátu interesulu propriu, de cátu vindecarea unci vatomate ambitiuni: atunci ca unui fost invetiatoriu, ca unui omu de specialitate ca unui binevoitoriu alu poporului, ca aceiui ce aréta atát'a interesu facia de scól'a acestuia, in cátu i-ar mai ocupá érasu insusi catedra, — nu i érá de ajunsu a scrie cum ca nu se incéca a documentá asertiunea dsale, luandu de pretestu, ca nici cei „11 subscrietori“ ai corespondintiei din nrulu 38 alu acestui pretiuitu diariu n'au documentatu afirmatiunea loru contra dsale, ci din contra, ca atare dsá avea santa datorintia a aretá scaderile observate din firu in peru, séu pentru a le indreptá, séu pentru a documentá prin ele ne-capacitatea mea si spre a poté scapá din buna vreme de unu reu mare generatiunile, presinte si viitoria.

Da; acést'a este detorintia ori carui omu ce intru adevveru voiesce binele si regenerarea neamului seu: acést'a érá si a dlui *Popescu*.

Binevoiesca deci, lu rogu atátu in numele tenerimei scolare, cátu si alu poporului si alu meu, se face acést'a. Asi'a ceva i-ar aduce védia si onóro si ne-ar deobligá pre totu. Éra pana atunci, traiescu in sperantia, ca d. *Popescu* n'a voitu alt'a decátu séu a-si resbuná asupra celoru „11“ si cu asta oca-siune, in necesulu seu, numai din nebagare de séma a aruncá si in mene, séu ca dóra a servitu de instrumentu unui reutatosu pentru de a me innegrí pre nedreptulu, ce inse dlui *Popescu* poté i cadíu bine pentru d'a-si stemperá pe unu momentu sufletu otieritu de óre ce necesari casnice. —

Ioanu Simu mp. invetiatoriu.

Varietati.

(Der Osten), diariu politicu, economicu, scientificu si literariu, apare in Viena odata in fiecare septemana si costa pe unu patraru de anu 1 fl. 50 cr. v. a. Elu cuprinde in nrulu 43 urmatóriele materii: *Revista* politica. — *Afaceri* parlamentarie. — *Ajutorarea* propria a *tieranului* galitianu. — *Revista* interna: *Afaceri* comunali. *Viena*. *Gratiu*. *Pesta*. *Suceava*. *Vatra Dornei* din *Bucovina*. — *Revista* esterna: *Paris*. *Londra*. *Bucuresti*. — *Revista* diversa: *Sciri* de la palatii si personali. *Afaceri* locali. *Afaceri* diurnalitice. *Ce felu* de *Friedrichshah*? *Unu calaritu* pentru *Paris*. — *Revista* economica rurale. *Starea* poporului *tieranu*. *Instructiunea* agronomica. *Crescerea* manziloru. *Inaintarea* prasiului de cai in *Boemia*. — *Revista* economica. *Montanistica*. *Patriotismulu* celoru de la calea ferata „*Carolu*: *Ludvicu*“ *Societatea* „*Anker*“ *Piatia* produpteloru *viene*. *Burs'a* din *Viena*. — *Corespondintia*. — *Foisióra*: *Revista* literaria. *Dolores* postao.

Acestu diariu, cu unu cuprinsu atátu de variatu si cu unu pretiu atátu de moderatu; merita spriginulu Romaniloru, cu atátu mai vertosu, caci se interesedia cu deosebire de afacerile romanesci. — Se poté aboná prin ori care posta, precum si de adreptulu in *Viena*, *IX Dietrichsteingasse* nr. 8. —

(Gramatic'a romana), partea etimologica de *I. Manliu* a esitu de sub tipariu in *Bucuresti*. Costa 80 de bani, si e fórtu lamuritu scrisa.

(Convorbirile literari) din *Iassi* dela 1. optovre a. c. cuprindu: „*Metropolitulu Andrei Saguna*, viet'a si faptele sale“, de *Dr. I. Puscarin*; „*Apostolu Margaritu* si scólele romane de preste *Dunare*“, de *Apostolu Margaritu* (urmare); „*Din Odele* lui *Anacreon*“, trad. de *S. G. Vergolici* (urmare); „*Doi feti* cu stea in frunte“, poveste de *I. Slavici*; „*Florea*“, poesia de *S. Fl. Marianu*; „*Doru* de tíora“, poesia de *N. D. X*; „*Vocabulariulu Istriano-Romanu*“, din chartele lui *Maiorescu* (urmare). —

(Societatea Petru-Maioru), se constituí definitivu sub presiedintia dlui *G. Mihali*.

Conformu statuteloru sale ea tiene siedintie ordonarie in fie care domineca, in localitatea sa din strat'a *Vatiului*, nr. 12, la 4 óre d. m. Siedintiele sunt impreunate cu produc-

tiuni literare si musicali, si sunt publice. In siedintia ordonaria de domineca, 8 nov. n. a. e., se va cuti: „*Necesitatea asociatiuniloru pes'a totu, si insemnetatea si scopulu societátiloru tenerimei romane*.“ —

(Necrologu.) *N. F. Badescu*, redatore alu diariului „*Viitorulu*“ a incotatu din vietia.

Defunctulu absolvisc cursurile facultatii de litere din *Bucuresti* si dedese esamenile de licentia, ocupase catedra de limb'a elena la seminariulu centrale, si fundase, impreuna cu cáti-va colegi, diariulu „*Viitorulu*“ caruia i consacrá tóte momentele de repausu, sustienindu adevverulu si dreptatea, aretandu ca mai suntu tineri, cu iubire de munca si in anima cu sant'a schinteia a dorului de tíera.

Acestu june de anima érá singurulu spriginu alu miciloru sei frati, cari astadi perdu singurulu radimu ce li mai remasese in vietia.

Pusu in positiune se demisionedie din postulu de profesoare, si negasindu pe calea publicitáti spriginulu materiale, care din nefericire e atátu de neaparatu in ori-ce lucrare omenesca, in cele din urma *N. F. Badescu* ajunsese a traf in cea mai desversita saracia. O bóla de peptu grea si ingreuiata de lips'a midilóceloru da se puté cautá, d'a puté sustiene pe iubitiu sei frati, lu-sdrobiá din di in di mai multu. Ingrigirile celoru-va amici abi'a i putura prelungi esistintia pentru cáte-va luni. Si totusi sperantia de insanetosiare nu-lu parasi pana in ultimulu momentu: chiar bolnavu, luá parte la lucrurile comitetului tenerimii pentru oferirea unei medalie d-lui *Thiers*, ideiei i careia fusese unulu dintre initiatori si la a carei realizare lucrase din tóte puterile.

Espirá sambata sér'a in 19 opt. v pe patu-i de agonía in spitalulu *Filantropiei* si la 22 opt. fu inmormmentatu, la ora a 2. dupa amédi, la cimiterulu *Sierbanu-Voda*, in *Bucuresti* prin caritabil'a contribuire a celoru-va amici.

Literatur'a perde unu talentu, tenerimea unu membru de unu frumosu viitoru, diaristic'a unu confrate ne'mladiosu, cu simtieminte generóse si patriotice. *Fie-i tierin'a usióra si memori'a eterna!* —

(Necrologu.) *Ioanu Onitiu*, advocatu in *Sibiu*, fiindu in etate de 64 de ani a repausatu la 30 opt. n. a. c. in *Sibiu*. Astrucarea remasitielor pamentesci se intemplá domineca. Lu-deplangu multimea de rudene si cunoscuti. *Fie-i tierin'a usióra si memori'a binecuventata*.

(Necrologu.) *Mórtea* cea tirana si ne-indurata ni rapi pe unu terenu fórtu bravu si credintiosu natiunei sale, *Alessandru Indreiu*, notariulu cercuale alu *Vascolui*. Elu repausá la 20 opt. n. fiindu in florea etáti sale abi'a de 30 de ani. A cadíutu jertfa morbului de versatu in restimpu de 8 dile, lasandu in mare jale pe sororile si minoreni se frat, carora le au fostu uniculu radiemu, precumu si pe amatulu seu poporu din cerculu notarialu, caruia, numai 4 luni de dile fu norocosu a i servi ca notarin.

Densulu a repausatu in *Vascolu*, remasitiile pamentesci fusera petrecute spre vecinic'a odichna, dupa ritulu gr.or in cimiterulu comunei *Baresci*, asistandu la inmormmentare cinci preoti si o adunare numerósa de inteliginti si poporu din notariatulu seu.

Au fostu densulu unu teneru fórtu zelosu si credintiosu natiunei sale romane, pe care a iubit'o mai tare decátu vietia sa, pentru cari virtuti in semnu de recunoscintia merita ca se-lu deplangemu cu totii si din anima se-i oftámu: *Fie-i tierin'a usióra si memori'a bine-cuventata!*

Unu amicu.

Concursu:

Pentru ocuparea postulu de *Capelanu*, pre larga debilisatiulu parocu din comuna *Ciclova-M.* in protoprosbiteratul *Bisericel-albe*, se escrie concursu cu terminu de siese septemani dela prim'a publicare.

Emolumintele suntu: una suta de fiorini v. a., in bani gata, dela maritá *C. R.* a cáiloru ferete din *Viena* patru care de lemne uscate fora taca si din indatinat'a stola — a treia parte dela 380 de casa cu aurariu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au se-si tramita recursele—instruate in sensulu tatului org. bis. — catra Dlu Protp. *Iosifu Popoviciu* in *Iamu*.

Ciclova-M., in 14 octobru 1874.

Comitetulu parochiale.